

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum oporteat ad episcopatum eligere meliorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

circā illud, Divina ministeria hominib. non cōmittuntur propter eorum remunerationem. Vt enim hoc esse falsissimum, qm̄ & recta ratio, & iura clamant, quōd benemeriti de ecclesia clerici, debent ab ecclesia remunerari ecclesiasticis beneficiis, quae constat pertinere ad divina ministeria, cum beneficia tū ministri Dei sint.

¶ Ad hoc dicitur dupliciter. Primō, q̄ verba ex ratione dī cōdipiendā sunt. In litera autem ratio dīcendi ex differentia in eis esse meliorem simpliciter, hoc est secundū charitatem, & esse meliorem ad hoc. 1. ad regimen ecclesie. Et volēs cōcludere author, q̄ nō est attendēda maior bonitas simpliciter, v̄s est dicta propositio. 2. Divina ministeria non committuntur in remuneratione, proculdubio meriti, qd̄ ex charitate est. Nā si beneficia ecclesiastica dispensanda essent in remunerationem meritorum charitatis, proculdubio quanto aliquis esset melior secundum charitatem, magis deberet sibi dari ecclesiasticum regimen.

Ad hoc igitur excludendum author dīctam pro illis propositionem intelligendam de remuneratione meriti ex charitate, in cuius signū subiūgit. Quam remunerationem expectare debet in futuro. Et sic cessat obiectio, q̄ de alio genere remunerationis loquitur. I. de remuneratione terrenorum ecclesiastico sum. Secundō dicitur, q̄ loquēdo etiā vniuersaliter de remuneratione, q̄ in distributione ecclesiastici regiminis principaliter nō debet attendi remuneratio, siue meriti, siue fecundū, siue quocūq; aliorum beneficiorū: sed debet principaliter attendi vtilitas ecclesie, & precipue spiritualis. Et propterea licet possint praelati, & debeat secundario p̄sare ecclesiastica serua recepta ab aliquo, non tamen adeo, quōd propter remunerandum illum possint magis idoneus ad ecclesiasticum regimen. Sed ceteris paribus potest, & debet illum p̄sere, qui est magis benemeritus de ecclesia. Et hoc solum est, quōd recta ratio dīctat circa distributionem ecclesiastici regiminis, &c.

¶ In eodem articulo dicitur aduerte distinctionē in litera postam, quid conueniat distributori, & quid acceptanti episcopatu. Et menti fige, q̄ distributor tenetur ad cōparatiuam, hoc est, ad eligendū meliorem ad regimen ecclesie, vbi tria includuntur. Primō, q̄ eligendus sit bonus secundum charitatem. Nullus enim peccator est eligibilis, & loquitur de peccato mortali. Secundō,

ad episcopatū assumitur, esse ceteris meliorem. Dns enim Petrus, cui cōmissurus erat pastorale officium, examinauit, si se diligere plus ceteris: sed ex hoc aliquis melior est, quōd Deum plus diligit: ergo videtur q̄ ad episcopatū non sit assumendus nisi ille, qui est ceteris melior.

¶ 2. Præte. Syammachus Papa, dicit. Viliissimū cōputandus est, nisi scientia, & sanctitate præcellat, qui est dignitate præstantior: sed qui præcellit scientia, & sanctitate, est melior. ergo non debet aliquis ad episcopatū assumi, nisi sit ceteris melior.

¶ 3. Præte. In quolibet genere minorā per maiorā reguntur, sicut corporalia reguntur per spiritualia, & inferiora per superiora, vt Augu. dicit in 3. de Trinit. * sed episcopus assumitur ad regimen aliorum. ergo debet esse ceteris melior.

¶ SED CONTRA est, qd̄ Dcretalis dicit, * quōd sufficit eligere bonum, neque oportet eligere meliorem.

RESPON. Dicendū, q̄ circa assumptionem alicuius ad episcopatum, aliquid considerandū est ex parte eius qui assumitur, & aliquid ex parte eius, qui assumit. Ex parte enī eius, qui assumit, vel eligendū, vel prouidēdo, requiritur, q̄ talem eligat, qui fideliter diuina mysteria dispenset, quē quidem dispensari debent ad vtilitatem ecclesie, s̄m̄ illud 1. Cor. 14. Ad edificationem ecclesie querite, vt abundetis. Non autē diuina ministeria hominib. committuntur propter eorum remunerationem, quam expectare debet in futuro. Et ideo ille, qui debet aliquem eligere in episcopatū, vel de eo prouidere, non tenetur assumere meliorem simpliciter, qd̄ est secundū charitatē, sed meliorem quo ad regimen ecclesie, qui. f. possit ecclesiam, & instruere, &

quōd sit bonus, seu idoneus ad Ecclesie regimen in trib. actib. consistens principaliter, quae in litera num. ratur. f. instructio, defensio, & pacifica gubernatio. Tertiō, quōd sit magis idoneus ad hanc quam quicumque alius possibilib. haberi, alioquin virium acceptiois personarum esset, si ille alius possibilib. haberet melior isto, ad regimen postponeretur. Et hoc qd̄ dixi de distributore, intelligendum est etiam de quocumque, ad quem spectat eligere, vt patet in litera.

Is autem, qui eligitur, non tenetur ad comparatiuam. Nō enim tenetur ad hoc q̄ licite acceptet, reputare se aliis magis idoneū ad Ecclesie regimen, sed tenetur ad positiuam, q̄ nullum in se impedimentum inueniat ad praelationis officium assumēdū &c.

¶ Sunt autē impedimēta, vt in sequenti patet articulo. Et habetur extra de renuntiatione cap. Nisi, v̄ pridem, non solum irregularitates mortale peccatum, & reliqua supradicta, sed et ignorantia, & peruersa intentiones fruendi temporaliter potius episcopatu, quam spiritualiter seruire, quod vtiuam quotidie nō videremus.

¶ In eodem articulo in responsione ad tertium, nota differentiam inter ordinem naturae, & gratiae in litera manifestam. Et quia in regimine ecclesiastico non attenditur ordo naturae, sed ordo gratiae: ideo contingit ista diuersitas, vt minus habes de gratia charitatis, plus habeat de gratia regiminis.

¶ Quo circa illi, qui extra latitudinē ordinis gratiae sunt, nisi habent vnde ecclesiastica regimina sibi debeantur secundum diuinā dispensationis ordinem, seculi s̄m̄ absum, de quo verba Hieronymi in litera habes.

¶ AD PRIMUM ergo dicendū, q̄ Dns in Petro sciebat ex suo munere esse idoneitatem, et quantum ad alia, gubernandi ecclesiam, & ideo eum de ampliori dilectione examinauit, ad ostendendum, q̄ vbi alias inuenitur homo idoneus ad Ecclesie regimen, precipue attendi debet in ipso eminentia diuine dilectionis.

¶ An ii. Dicendū, q̄ autoritas illa est intelligēda quantum ad studiū illius, qui in dignitate cōstitutus est. Debet. n. ad hoc intēdere, vt talem se exhibeat, ut ceteros & scientia, & sanctitate præcellat.

¶ In eodem articulo dubium occurrit, An episcopus debeat esse doctus, & de flor. theologiae, an iuris canonici.

¶ Ad hoc quidā dicunt, q̄ licet p̄ficus ep̄s magis scientia theologiae continebat quam scientia iuris, quia opus erat contra hereticos theologiae gladio procedere, hodie tñ quia magis accidunt quaestiones spectantes ad ius, quam ad fidem, conuenit magis, q̄ ep̄scopi sint in iure periti. Sed hi longe aberrant, tum quia officium ep̄scoporū, quod eis in consecratione imponitur, est p̄dicare: materia autem p̄dicationis nō est ius, sed Euangelium, dicente Dño, P̄dicare Euangelium, sub quo sacra scriptura comprehenditur quae est v̄ere, & proprie scientia theologiae. Nec minus tenetur hodie, q̄ olim ep̄scopi ad p̄dicandum, quia non minus hodie, q̄ olim eis officii hoc imponitur.

Secunda Secunda S. I. ho. L. L. tur.

Super illud 1. ap. Titum. Et ceteras presbyteros, 10. 9.

In Ep̄st. ap. ad Hieron. declinando ad h. illius, 10. 1.

Et quia in regimine ecclesiastico non attenditur ordo naturae, sed ordo gratiae: ideo contingit ista diuersitas, vt minus habes de gratia charitatis, plus habeat de gratia regiminis.

¶ Quo circa illi, qui extra latitudinē ordinis gratiae sunt, nisi habent vnde ecclesiastica regimina sibi debeantur secundum diuinā dispensationis ordinem, seculi s̄m̄ absum, de quo verba Hieronymi in litera habes.

¶ AD PRIMUM ergo dicendū, q̄ Dns in Petro sciebat ex suo munere esse idoneitatem, et quantum ad alia, gubernandi ecclesiam, & ideo eum de ampliori dilectione examinauit, ad ostendendum, q̄ vbi alias inuenitur homo idoneus ad Ecclesie regimen, precipue attendi debet in ipso eminentia diuine dilectionis.

¶ An ii. Dicendū, q̄ autoritas illa est intelligēda quantum ad studiū illius, qui in dignitate cōstitutus est. Debet. n. ad hoc intēdere, vt talem se exhibeat, ut ceteros & scientia, & sanctitate præcellat.

¶ In eodem articulo dubium occurrit, An episcopus debeat esse doctus, & de flor. theologiae, an iuris canonici.

¶ Ad hoc quidā dicunt, q̄ licet p̄ficus ep̄s magis scientia theologiae continebat quam scientia iuris, quia opus erat contra hereticos theologiae gladio procedere, hodie tñ quia magis accidunt quaestiones spectantes ad ius, quam ad fidem, conuenit magis, q̄ ep̄scopi sint in iure periti. Sed hi longe aberrant, tum quia officium ep̄scoporū, quod eis in consecratione imponitur, est p̄dicare: materia autem p̄dicationis nō est ius, sed Euangelium, dicente Dño, P̄dicare Euangelium, sub quo sacra scriptura comprehenditur quae est v̄ere, & proprie scientia theologiae. Nec minus tenetur hodie, q̄ olim ep̄scopi ad p̄dicandum, quia non minus hodie, q̄ olim eis officii hoc imponitur.

Par. 2. ca. 7. la pri n.

tur, quamuis hodie tanta est abusio, qd non fit qui faciat se re vique ad vnum. Tum quia magis tenetur episcopus ad docendum populu seruare ea, que ad ad bonos mores spectant, qd Iesus Christus mandauit seruari, quam docere homines sacros canones, quos non ipse Dominus, sed homines ediderunt. Constat autē, qd docere seruare mandata dominica, spectat ad theologiam scientiam, quam ipse Dominus Apostolis infundit. Et propterea dato quod hodie cessassent quaestiones fidei, maxima tamen necessitas est doctrinae morum, qui sunt secundum Domini mandata. Et ideo episcopi tenentur omni tempore esse theologici, iuxta illud Apostoli Quodam pastores, & doctores, recudubio doctrinae duplicis, quam Dominus imposituit apostolis, scilicet fidei, & morum, dicens quo ad primam, Pradicatē Euangelium, & quo ad secundam, Docentes seruare qd cumque mandauimus vobis.

Sup. q. 184. ar. 6. cor. 11 & infra q. 189 arti. 7. cor.

Q. 187. ar. 7. Super Quaest. 184. Artic. quartum.

In art. 4. eiusdem q. 184. aduerte defectus in litera posterioribus, sumptos ex Decretali Innocēti tertii, extra, de renuntiatione c. Nisi cum pride. Et calum scandalum iibi i genere, hic specificē positum. scilicet qd si propter fidem Christi, aut Ecclesie iustitiam violadam scandalum cōtingit, vt accidit sancto Thomae Cantuariensi, nō est propter huiusmodi scandalum cedendum Ecclesie. Et cum pareat non plus teneri hominē ad cedendum episcopatu, quam ad non iulcipiendum, habens in se aliquem horum defectuum, tenetur non iulcipere oblatum sibi episcopatu, multo magis, quam teneatur post iulceptū renū-

Vnde Greg. dicit i pastoral. *Tā flicium debet actionē populi actio transcendere praesulis, quantum distare solet a grege vita pastoris. Non autem sibi imputandū est, si ante praedicationem excellentior non fuit, vt ex hoc debeat vilissimus reputari.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut dicitur i. ad Corint. 12. Diuisiones gratiarum, & ministratorum, & operationum sunt. Vnde nihil prohibet aliquē esse magis idoneum ad officium regimini, qui tamen non excellit in gratia sanctitatis. Secus autem est in regimine naturalis ordinis, in quo id quod est superius ordine naturae, ex hoc ipso habet maiorem idoneitatem ad hoc, quod inferiora disponat.

ARTICVLVS IIII.

Utrum episcopus possit licite curam episcopalem desere, vt ad religionem se transferat.

AD QVARTVM sic proceditur. Vt, qd episcopus non possit licite curam episcopalem desere, vt ad religionem se transferat. Nulli. n. licet de statu perfectiori ad minus perfectum statum transire. Hoc. n. est retro aspicere, qd est damnabile, fm Domini sententiam dicentis Luc. 9. Nemo mittens manum ad aratrum, & aspicens retro, aptus est regno Dei: sed status episcopalis est perfectior quam status religionis, vt supra habitum est. ergo sicut nō licet de statu religionis redire ad saeculum: ita nō licet de statu episcopali ad religionem transire.

¶ 2. Præter. Ordo gratiae est decentior qd ordo naturae: sed fm naturā nō mouetur idē ad contraria, puta, si lapis naturaliter deorsū mouetur, non potest naturaliter a deorsū redire in sursum: sed fm ordinē gratiae licet transire de statu religionis ad statum episcopalem. ergo nō licet eōuerso de statu episcopali redire ad statū religionis. ¶ 3. Præter. Nihil in operib. gratiae debet esse otiosum: sed ille, qd est semel in episcopatu consecratus, perpetuo retinet episcopalem potestatem conferendi ordines, & alia huiusmodi faciendi, quae ad episcopale officium pertinent, quae quidem potestas otiosa remanere vlt in eo, qui curam episcopalem dimittit, ergo vlt, quod episcopus nō possit curam episcopalem dimittere, & ad religionem transire.

SED CONTRA. Nullus cogitur ad id, quod est secundum se il-

licitum: sed illi qui petunt cessationem a cura episcopali, ad cedendum compelluntur, extra de renuntiatione. c. Quidam, ergo vlt, quod desere curam episcopalem, non sit illicitum.

RESPON. Dicendum, qd per se in hoc consistit, qd aliquis ad hoc se obligat ad hoc, quod saluti proximi ideo tantū obligatur ad hoc, quatenus retineat, quam diu potest subditis saluificere ad salutem, quam quidem non habet, neque propter diuinā cōmmissionem Apostoli propter necessitatem etiam a contemplatione futuram abicitier toleraret, secundum illud ad Gal. 2. eligam ignoro. Coarctor autē est deus habens, dissolui, & esse cum Christo melius, permanere autem in carce propter uos, & hoc confidens scio, quatenus neq; propter quacunque aduersa uentura conquirenda, quia sicut dicitur pastor ponit animam suam pro ouibus, qd nō qd; qd episcopus impeditur a ditorum salutem multipliciter. Ergo defectum proprium, vel conscientia, vel simoniacus, vel et corporis, vel infirmus, vel et scientia, qd infirmus regimini, vel et irregularitas, qd. Quandoq; aut propter defectum quibus non potest proficere. Vnde in Dialogo. Ibi equanimitate portantes inueniuntur aliqui qui adiuuantur omnino fructus de bonis deest, sed labor superuacuis. Vnde lex per perfectioris, qd cum labore sumunt considerant, in loco alio ad laborant. grant. Qd; aut contingit ex parte de prelatione alicuius graue scandalum. Nam vt Apost. dicit i. ad Corint. 5. fratrem meum, non manducabo cum eum tamen scandalum non oritur, quorum uolentium fidem, aut iulcipi culcare. Propter huiusmodi scandalum pastoralis dimittenda, fm illud Mat. 18. los. s. qui scandalizabantur de ueritate stit: caci sunt, & duces caecorum. Operatur sicut curā regimini assumit aliquis per tiam superioris prelati: ita et per eam ex causis praedictis deserat iulcipi. de renuntiatione dicit Innoc. 4. super quibus fatagas in solitudine. aucta stricta sunt nexibus preceptorum, habebas absque nostra permissione. enim Papa licet dispensare in uoto perquis se ad curam subditorum ad iulcipiens.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd per forum, & episcoporum fm diuinae ad perfectionem religionis petuntur, quis adhibet ad propria salute. Ad episcopalis status pertinet adhibere pro morum salutem: & ideo quandoque vtilis proximorum saluti, retrocedere regioni uellet transire, vt solū suam se obligauit ad hoc, qd non. solum et aliorum procuraret. Vnde Innoc. 4. li praedicta, quod facilius indulgetur ad praesulatu accendat, quam populo